

SEVGİLİ MICHELE

ROMAN

NATALIA
GINZBURG

3. BASKI
ÇEVİRİ: ŞEMSA GEZGİN

can
modern

NATALIA GINZBURG

SEVGİLİ
MICHELE

Can Modern

Sevgili Michele, Natalia Ginzburg

İtalyanca aslından çeviren: Şemsa Gezgin

Caro Michele

İlk baskı: Arnaldo Mondadori editore, Milano, 1973

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Einaudi, 2006

© 1995, 2001, 2006, ve 2013, Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino.

Natalia Ginzburg, *Caro Michele*

© 1990, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1990

3. basım: Haziran 2024, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Melis Oflas

Sanat yönetmeni ve dizi tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Kubilay Bakmaz

Baskı ve cilt: BPC Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

Cevizlik Mah. Hüsreviye Sk. Erşen İş Hanı No:15 Kat:3-38

Bakırköy-İstanbul

Sertifika No: 48745

ISBN 978-975-07-6295-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

NATALIA GINZBURG

SEVGİLİ
MICHELE

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren:

Şemsa Gezgin

♥can

Natalia Ginzburg'un Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

İşte Böyle Oldu, 2023

NATALIA GINZBURG, 1916'da Palermo'da doğdu. Edebiyat üretimine Floransa'da çıkan *Solaria* dergisinde kısa öyküler yayımlayarak başladı. 1938'de yayımcı ve direnişçi Leone Ginzburg'la evlendi; oğulları ünlü tarihçi Carlo Ginzburg'dur. Natalia Ginzburg aynı yıllarda antifaşist direnişin Torino'daki Cesare Pavese gibi önde gelen temsilcileriyle temas kurdu. Ginzburg'lar 1940'ta Abruzzo bölgesine iç sürgüne gönderildi; sürgündeyken 1942'de Alessandra Tornimparte mahlasıyla *Kente Giden Yol*'u yayımladı. Leone Ginzburg'un Gestapo tarafından öldürülmesi üzerine 1944'te Torino'ya döndü. 1947'de yayımladığı *İşte Böyle Oldu*'yla Tempo Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü. 1950'de Gabriele Baldini'yle evlendi. 1952'de *Bütün Dünlerimiz* adlı romanını, 1957'de Viareggio Ödülü'ne layık görülen *Valentino* adlı öykü kitabını ve *Sagittario (Yay)* adlı romanı yayımladı. 1959'da Londra'ya taşındı. 1963'te otobiyografik romanı *Aile Sözlüğü*'yle Strega Ödülü'ne layık görüldü. 1983'te ve 1987'de İtalyan Komünist Partisi'nden İtalyan Parlamentosu'na seçildi ve Sinistra Indipendente (Bağımsız Sol) fraksiyonuna katıldı. 1991'de Amerikan Sanat ve Bilim Akademisi'ne üye seçildi. Aynı yıl Roma'da öldü.

ŞEMSA GEZGİN, İstanbul'da doğdu. İÜ Edebiyat Fakültesi İtalyan Dili ve Edebiyatı mezunu. 1984-1991 yılları arasında aynı bölümde araştırma görevlisi olarak, sonra Roma Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 2008'de Italo Calvino'nun *Sen "Alo" Demeden Önce* adlı yapıtının çevirisiyle *Dünya Kitap* dergisinin Yılın Çeviri Kitabı Ödülü'nü aldı. Yapıtlarını dilimize kazandırdığı başlıca yazarlar arasında Umberto Eco, Cesare Pavese, Alessandro Baricco, Maurizio Maggiani, Margaret Mazzantini, Ferran Özpetek sayılabilir. Ayrıca Orhan Pamuk'un, Oğuz Atay'ın ve Nedim Gürsel'in bazı yapıtlarını İtalyancaya çevirdi.

Birinci Bölüm

Adriana adında bir kadın yeni evinde uyandı. Kar yağıyordu. O gün onun doğum günüydü. Kırk üç yaşındaydı. Evi kırların içindeydi. Uzakta, küçük bir tepenin üzerine kurulmuş kasaba görülüyordu. Kasaba iki kilometre ötedeydi. Şehir ise on beş kilometre. O evde on gün önce oturmaya başlamıştı. Üzerine tütün rengi organze bir sabahlık geçirdi. İnce ve uzun ayaklarını, kenarları çok kirli ve yer yer dökülmüş beyaz pelüş kaplı, eski püskü, tütün rengi terliklerinin içine soktu. Mutfağa indi ve kendine bir Bimbo arpa kahvesi hazırladı, içine bol bisküvi batırıp yedi. Masanın üzerinde elma kabukları vardı, toplayıp tavşanlara vermek üzere bir gazete kâğıdına sardı, henüz tavşanları almamıştı ama sütçü getireceğine söz verdiği için bekliyordu. Sonra salona gidip kepenkleri açtı. Koltuğun arkasındaki aynada dal gibi bedenini, bakır rengi kısa ve dalgalı saçlarını, küçük başını, uzun ve güçlü boynunu, hüznü büyük yeşil gözlerini inceledikten sonra kendi kendine selam verdi. Sonra çalışma masasına oturup tek erkek evladına bir mektup yazdı.

“Sevgili Michele,” diye yazdı.

Öncelikle babanın hasta olduğunu söylemek için yazıyorum sana. Ziyaretine git. Seni günlerdir görmediğini söylüyor.

Ben dün gittim. Ayın ilk perşembesiydi. Onu Canova'da bekledim ama uşak kafeye telefon edip babanın iyi olmadığını söyledi. Bunun üzerine yanına gittim. Yataktaydı. Onu çok yıpranmış buldum. Gözlerinin altı şişmişti, rengi de kötüydü. Midesi ağrıyor. Artık hiçbir şey yemiyor. Ama tabii ki sigara içmeye devam ediyor. Ziyaretine gidersen her zaman yaptığın gibi yirmi beş çift kirli çorap götürmeye kalkma. Adı Enrico mudur, Federico mudur hatırlamıyorum, o uşağın şu anda senin kirli çamaşırlarınla uğraşacak hali yok. O da şaşkın ve bitkin. Baban geceleri sürekli seslendiği için uyumuyor. Ayrıca ilk defa uşak olarak çalışıyor, daha önce bir oto elektrikçide çalışıyormuş. Üstüne üstlük aptalın teki.

Çok kirli çamaşırın varsa bana getir. Cloti adında bir hizmetçim var. Beş gün önce geldi. Sevimli biri değil. Suratı her koşulda asık olduğu ve kalıp kalmayacağı belirsiz olduğu için bir valiz dolusu yıkanacak ve ütülenecek çamaşır getirmek istesen bile hiç önemli değil, getirebilirsin. Yine de yaşadığın bodrum katındaki evin yakınlarında iyi çamaşırhaneler olduğunu hatırlatırım sana. Ayrıca başının çaresine bakacak yaştasın. Yakında yirmi iki yaşında olacaksın. Yaş demişken bugün benim doğum günüm. İkizler armağan olarak bir çift terlik almışlar bana. Ama ben eski terliklerime çok düşkünüm. Bir şey daha söylemek istiyorum: Kirli mendil ve çoraplarını haftalarca yatağın altında biriktireceğine her akşam elinde yıkasan iyi olur. Bunu sana bir türlü öğretemedim.

Doktoru bekledim. Adı Povo mu Covo mu, tam anlayamadım. Üst katta oturuyor. Babanın hastalığıyla ilgili ne düşündüğünü anlamadım. Ülser olduğunu söylüyor ama bunu zaten biliyorduk. Bir kliniğe yatırmak gerektiğini söylüyor ama baban lafını bile ettirmiyor. Belki babanın evine taşınıp ona bakmam gerektiğini düşünüyorsundur. Zaman zaman bunu ben de düşünüyorum ama yapacağımı sanmıyorum. Hastalıklardan korkarım ben. Kendi hastalıklarımından değil de başkalarının hastalıklarından korkarım, ama bugüne kadar önemli bir

hastalık geçirmediğimi de söylemeliyim. Babam divertikülit olduğu zaman çekip Hollanda'ya gitmiştim. Ama hastalığının divertikülit olmadığını çok iyi biliyordum. Kanserdı. Bu yüzden öldüğü zaman yanında değildim. Bundan dolayı vicdan azabı duyuyorum. Ama şu da gerçek ki, yaşamımızın belli bir noktasında, duyduğumuz vicdan azaplarını sabahları bisküvi gibi kahveye batırırız.

Ayrıca, elimde valizimle yarın oraya gitsem, baban ne tepki verir, onu da bilmiyorum. Yıllardır bana karşı çekingen davranıyor. Ben de ondan çekinir oldum. Birbirlerine tahammül edememiş iki insanın arasındaki çekingenlik kadar kötü bir şey yoktur. Birbirlerine hiçbir şey söyleyemezler. Artık yaralamadıkları ve tirmalamadıkları için birbirlerine minnet duyarlar, ama bu tür bir minnettarlık sözcüklerden geçen yolu bulamaz. Ayrıldıktan sonra, babanla ben, her ayın ilk perşembesi Canova'da buluşup birlikte çay içmek gibi uygar ama sıkıcı bir alışkanlık edindik. Bu ne bana ne de ona göre bir alışkanlık. Şu Mantova'da avukatlık yapan kuzeni Lillino önermişti bunu bize, baban onun sözünü her zaman dinler. Kuzenine göre aramızda doğru ilişkiler kurmamız ve ortak çıkarlarımız konusunda konuşmak için ara sıra buluşmamız gerekiyordu. Ama Canova'da geçirdiğimiz o saatler hem baban hem de benim için bir işkeneydi. Baban dağınıklığının içerisinde yöntemli bir insan olduğu için o masada saat beşten yedi buçuğa kadar oturmamız gerektiğine karar vermişti. Arada bir iç çekip saatine bakardı, bu benim için bir aşağılanmaydı. Sandalyede kaykılarak oturur, siyah ve dağınık saçlarının arasından o kalın kafasını kaşırdı. Onu yaşlı ve yorgun bir pantere benzetirdim. Sizlerle ilgili konuşurduk. Ama kız kardeşlerin onun hiç umurunda değil. Gözbebeği sensin. Doğduğun günden itibaren dünyada şefkate ve saygıya değer tek insanın sen olduğunu kafasına koydu. Seni konuşurduk. Ama daha lafın başında, benim seni asla anlayamadığımı ve sadece kendisinin seni derinden tanıdığını söylerdi. Böylece konu kapanırdı. Birbirimize ters düşmekten o kadar kor-

kuyorduk ki her konu bize tehlikeli geliyor ve hemen kapatıyorduk. Bizim arada buluştuğumuzu biliyordunuz ama bunu öneren kişinin o lanet olası kuzeni olduğunu bilmiyordunuz. Hikâye birleşik zaman kullandığımı farkındayım, ama gerçekte babanın çok hasta olduğunu ve bir daha asla ayın ilk perşembe günü Canova'da buluşmayacağımızı düşünüyorum.

Aklın bir karış havada olmasa, bodrum katındaki o daireyi bırakıp yeniden San Sebastianello Sokak'taki eve yerleşmeni söyledim. Geceleri çağırdığı zaman uşağın yerine sen kalkabilirsin. Sonuçta bir işin yok. Viola'nın evi barkı var, Angelica hem kızına bakıyor hem çalışıyor. İki kız okula gidiyor, ayrıca yaşları küçük. Üstelik babanın ikizlere tahammülü yok. Viola ve Angelica'ya da fazla tahammül edemiyor. Kendi kız kardeşlerine gelince, Cecilia yaşlandı, Matilde desen, babanla birbirlerinden nefret ederler. Şu anda Matilde benim yanımda, kış boyunca kalacak. Babanın her koşulda sevdiği ve katlandığı tek insan sensin. Ama senin nasıl bir insan olduğunu iyi bildiğim için bodrum katındaki dairede kalmanın daha iyi olacağını farkındayım. Babanın yanına gitsen dağınıklığı arttırır, hizmetliyi pes ettirsin.

Sana söylemek istediğim bir şey daha var. Adının Mara Castorelli olduğunu ve beni geçen sene senin evindeki bir partide tanıdığını söyleyen birinden bir mektup aldım. Partiyi hatırlıyorum ama çok kalabalık bir buluşma olduğu için kimseyi tam olarak anımsamıyorum. Mektup eski adresime, Dei Vellini Sokak'taki eve gelmiş. Kendisine bir iş bulmam konusunda yardımcı olmamı istiyor. Mektubu, ücreti yüksek olduğu için kalmasının artık mümkün olmadığı bir pansiyondan yazdığını söylemiş. Bir oğlu olduğunu ve bu güzel çocuğu bana göstermek için ziyaretime gelmek istediğini yazmış. Ben daha cevap yazmadım. Eskiden küçük çocukları severdim ama artık bir çocuğa bakıp ona hayran kalmak gibi bir isteğim hiç yok. Çok yorgunum. Bu kızın kim olduğunu ve nasıl bir iş istediğini senden öğrenmek istiyorum, çünkü mektupta nasıl

bir iş istediğini pek açıklamamış. İlk başta bu mektubu önemsemedim, ama bir süre sonra çocuğun senden olabileceği kuşkusuna kapıldım. Çünkü bu kızın neden bana yazdığını anlayamıyorum. Tuhaf bir elyazısı var. Babana, senin Martorelli adında bir arkadaşını tanıyıp tanımadığını sordum, tanımadığını söyledi, sonra başladı yelkenli tekneyle çıktığı zaman yanında götürdüğü Pastorella peynirini anlatmaya; artık babanla akıllıca bir sohbet imkânsız. Bu arada ben yavaş yavaş o çocuğun senden olduğuna iyice inanmaya başladım. Dün akşam yemekten sonra arabamı yeniden dışarı çıkardım; onu garajdan çıkarmak her zaman çok güç oluyor. Sana telefon etmek için kasabaya gittim ama seni evde bulmak ne mümkün! Geri dönerken içimden ağlamak geldi. Bir yandan bitik haldeki babanı, bir yandan da seni düşünüyordum. Hiçbir işi beceremeyen sen, şu Martorelli denen kızın çocuğu seninse ne yapacaksın? Gittiğin okulları bitirmek istemedin. Yıkılan evler, uçan baykuşlar çizdiğin tablolarını pek güzel bulmuyorum. Baban güzel olduklarını ve benim resim sanatından anlamadığımı söylüyor. Babanın, seninkilerden daha beter olan gençlik resimlerine benzetiyorum onları. Şu Martorelli'ye ne yanıt vermem gerektiğini bana söylemeni rica ediyorum. Ona para göndermeli miyim? Paradan söz etmiyor ama istediği belli.

Hâlâ telefonsuzum. Defalarca gidip ne zaman bağlayacaklarını ısrarla sordum ama ne gelen var ne giden. Lütfen telefon idaresine sen de git. Evine yakın olduğu için gitmen zor olmaz. Sana o evi veren arkadaşın Osvaldo'nun belki şirkette bir tanıdığı vardır. İkizler Osvaldo'nun bir kuzeninin orada çalıştığını söylediler. Sor bakalım doğru mu. O evi ücretsiz sana vermesi nazik bir davranış ama orası resim yapmak için karanlık bir yer. Belki de ondan dolayı o baykuşları yapıyorsun, resim yaparken ışık yaktığın için dışarıda gece olduğunu sanıyorsun. Rutubetlidir de, neyse ki o Alman sobayı verdim sana.

Ama şu da gerçek ki, yaşamımızın belli bir noktasında, duyduğumuz vicdan azaplarını sabahları bisküvi gibi kahveye batırırız.

Natalia Ginzburg, 1973'te yayımladığı *Sevgili Michele*'de geleneksel mektup roman türünden yola çıkarak kendine özgü çarpıcı anlatımıyla, değişen toplum yapısıyla tutunageldiği değerleri, işlevsizleşmiş kentsoylunun buhanlarını aile motifi üzerinden öykülüyor. Romanda Aralık 1970 ile Eylül 1971 arasındaki zaman diliminde gönderilen mektupların eksenindeki kişi Michele'dir. Çoğu, dönemin siyasi ikliminde karıştığı olaylardan ötürü Roma'dan İngiltere'ye kaçan yirmilerindeki bu gence yazılır. Kız kardeş, eski bir sevgili, bir dost ve serzeniş dolu, yalnız bir anne ile Michele arasındaki yazışmalar ilerledikçe sözcüklerin üzerini örtemediği suskunluk giderek daha fazla hissedilir.

Sevgili Michele iletişim yetilerini yitirmiş, yalnızlığa mahkûm, savrulmuş 20. yüzyıl bireyinin, çözülmüş aile bağları üzerinden ince ince işlendiği bir başyapıt.

"20. yüzyılın en büyük İtalyan yazarlarından biri."

The New York Times

"Cümleleri müthiş bir kesinlik ve duruluğa sahip, onu okurken çok şey öğreniyorum."

Zadie Smith

#italyanedebiyatı #aile #burjuvazi #toplum #yalnızlık #sevgi

 can

 canyayinlari.com | | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-6295-6

9 789750 762956